

Llywodraeth EM

Cael help gan Ddywedwch Wrthym Unwaith

Hawdd i'w
Ddarllen

Cynnwys

1

Dywedwch Wrthym
Unwaith

Cyflwyniad

Tudalen 3

2

Am Ddydwedwch
Wrthym Unwaith

Tudalen 5

3

Cyn i chi
ddefnyddio Dywedwch
Wrthym Unwaith

Tudalen 13

4

Defnyddio Dywedwch
Wrthym Unwaith

Tudalen 18

1

Cyflwyniad

Llywodraeth EM

Mae Dywedwch Wrthym Unwaith yn wasanaeth gan y llywodraeth.

**Dywedwch Wrthym
Unwaith**

Mae'r wybodaeth hon yn ymwneud â'r Gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith a sut i'w ddefnyddio.

Mae Dywedwch Wrthym Unwaith yn eich helpu i adael i'r rhan fwyaf o adrannau'r llywodraeth a chynghorau lleol wybod pan fyddrhywun yn marw.

Mae Dywedwch Wrthym Unwaith am ddim i'w ddefnyddio.

Ble rydych yn byw

I ddefnyddio'r gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith, roedd angen i'r person a fu farw fod wedi byw yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban.

Gogledd Iwerddon

Nid yw'r gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith ar gael yng Ngogledd Iwerddon.

Am fwy o wybodaeth os ydych yn byw yng Ngogledd Iwerddon, ewch i www.nidirect.gov.uk/articles/who-tell-about-death

2

Dywedwch Wrthym Unwaith

Pan fyddwch yn defnyddio Dywedwch Wrthym Unwaith, byddant yn eich helpu i roi gwybod i wahanol sefydliadau am bwy sydd wedi marw.

Bydd Dywedwch Wrthym Unwaith yn cysylltu â:

Cyllid a
Thollau EM

Cyllid a Thollau EM (HMRC)

Maent yn delio â threth bersonol a byddant yn canslo budd-daliadau fel Budd-dal Plant, Credydau Treth neu Ofal Di-dreth.

TAW

Efallai bod y person a fu farw yn hunangyflogedig, neu'n berchen ar fusnes.

Nid yw Dywedwch Wrthym Unwaith yn delio â threthi busnes, fel TAW.

Mae angen i chi gysylltu â HMRC ar wahân.

Adran Gwaith a Phensiynau

Adran Gwaith a Phensiynau (DWP)

Byddant yn canslo unrhyw fudd-daliadau DWP, pe bai'r unigolyn a fu farw yn eu cael.

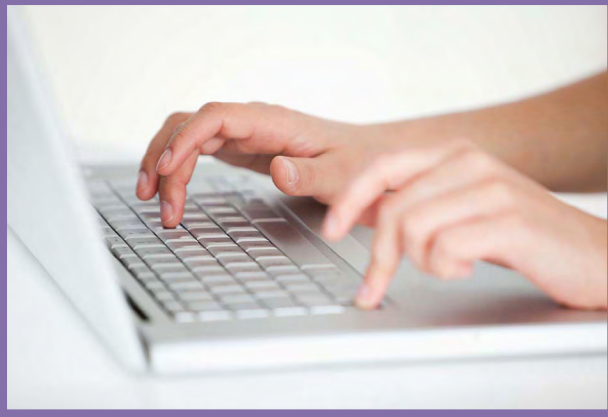
Swyddfa Pasbort

Byddant yn canslo pasbortau Prydain, pe bai'r unigolyn a fu farw yn dal un.

Asiantaeth Trwyddedu Gyrwyr a Cherbydau (DVLA)

Byddant yn canslo trwyddedau gyrru.

Gall y DVLA symud y person a fu farw o'i gofnodion, pe bai'n geidwad cerbyd.

Byddant hefyd yn canslo treth ar gyfer eu cerbyd.

Ni fydd Dywedwch Wrthym Unwaith yn delio â gwerthu cerbydau na newid manylion.

Mae angen i chi gysylltu â'r DVLA i gael hyn neu os ydych am gadw'r cerbyd.

Bydd angen trethu'r cerbyd eto cyn i chi neu rywun arall ei yrru.

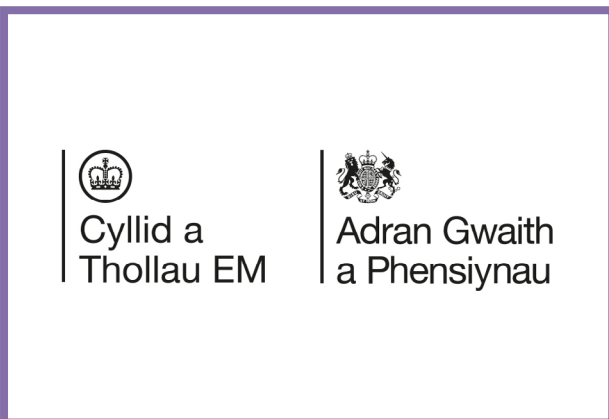
Cynghorau lleol

Byddant yn canslo Budd-dal Tai a Gostyngiad Treth Gyngor (a elwir weithiau yn Gymorth Treth Gyngor).

Bydd cynghorau lleol hefyd yn canslo Bathodyn Glas ac yn rhoi gwybod i wasanaethau tai cynghorau beth sydd wedi digwydd.

Byddant yn tynnu person o'r gofrestr etholiadol.

Bydd HMRC a DWP yn cysylltu â chi am dreth, budd-daliadau a hawliau'r unigolyn a fu farw, os bydd angen.

Pwy arall Dywedwch Wrthym Unwaith y bydd yn cysylltu â nhw

Bydd Dywedwch Wrthym Unwaith yn cysylltu â chynlluniau pensiwn eraill y sector cyhoeddus fel eu bod yn canslo taliadau pensiwn yn y dyfodol.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Fy Mhensiwn Gwasanaeth Sifil

- Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG)

- Cynlluniau pensiwn ar gyfer staff y GIG, athrawon, yr heddlu a diffoddwyr tân yn yr Alban

Cynlluniau
Pensiwn
Awdurdodau
Lleol

- Cynlluniau pensiwn awdurdodau lleol.

Cynllun
Pensiwn y
Lluoedd
Arfog

Cynllun
Pensiwn
Rhyfel

Cynllun
lawndal y
Lluoedd
Arfog

Veterans UK, a fydd yn canslo taliadau o:

- Cynllun Pensiwn y Lluoedd Arfog
- Cynllun Pensiwn Rhyfel
- Cynllun lawndal y Lluoedd Arfog.

Mae Veterans UK yn sefydliad o fewn y Weinyddiaeth Amddiffyn ac yn bersonél y gwasanaeth cymorth, cyn-filwyr a'u teuluoedd.

Byddant hefyd yn gwirio a ellir gwneud unrhyw daliadau i ddibynnydd.

?

Egluro beth sy'n dibynnydd

Gall dibynnydd fod yn blentyn, priod neu bartner sifil yr unigolyn a fu farw.

Mae yna broses wahanol i ddiweddarw cofnodion eiddo os oedd y person a fu farw yn berchen ar dir neu eiddo.

Am fwy o wybodaeth, ewch i www.gov.uk/update-property-records-someone-dies

Pwy na fydd Dywedwch Wrthym Unwaith yn cysylltu â nhw

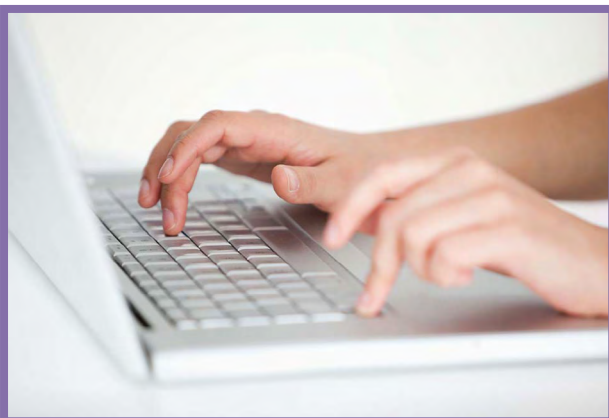

Pan fydd aelod o'ch teulu neu ffrind yn marw, bydd angen i chi gysylltu â'u:

- Danc neu gymdeithas adeiladu
- Darparwyr pensiwn ac yswiriant preifat
- Cwmnïau cyfleustodau.

Bydd angen i chi hefyd gysylltu â Thrwyddedu Teledu.

Mae hyn er mwyn i'r sefydliadau hyn gau neu newid manylion cyfrif yr unigolyn.

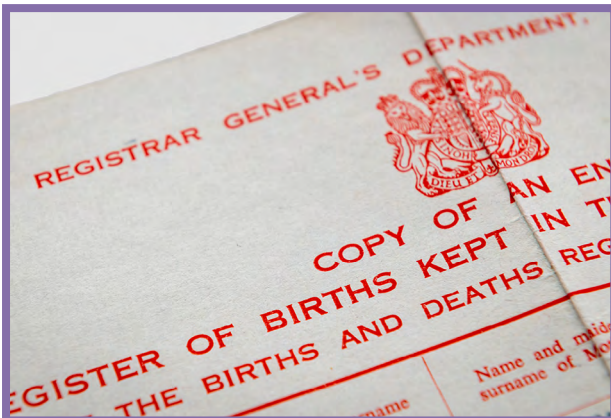
3

Cyn i chi ddefnyddio Dywedwch Wrthym Unwaith

Mae angen i chi gael rhywfaint o wybodaeth am y person a fu farw cyn i chi ddefnyddio Dywedwch wrthym Unwaith.

Mae hyn yn cynnwys eu:

- Dyddiad geni

- Rhif Yswiriant Gwladol

- Y dyddiad y buon nhw farw.

Bydd angen i chi hefyd gael:

Manylion personol eu priod neu bartner, os oedd ganddyn nhw un.

Mae hyn yn cynnwys eu henw, cyfeiriad, rhif ffôn, rhif Yswiriant Gwladol a dyddiad geni.

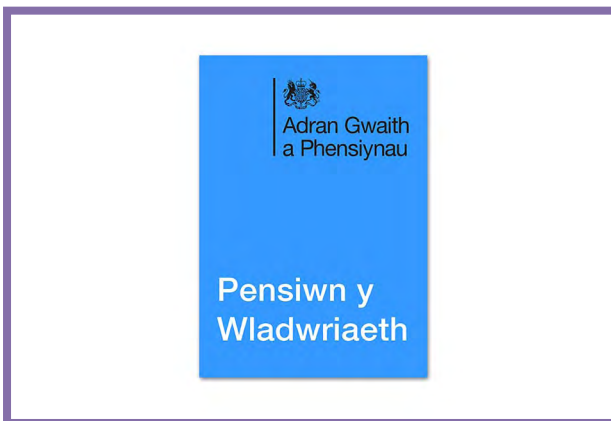
?

Egluro beth yw priod

Priod neu berson yw priod rhywun.

Manylion personol aelod o'r teulu.
Byddai hyn pe na bai gan y person
a fu farw briod na phartner sifil.

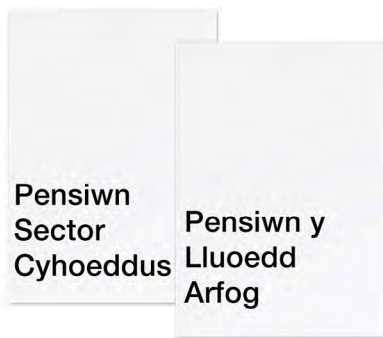

Manylion unrhyw fudd-daliadau
a gawsant neu y gallent eu cael.
Gallai Pensiwn y Wladwriaeth fod
yn un enghraifft.

Manylion unrhyw wasanaethau cyngor
lleol a gawsant neu y gallent eu cael.
Gallai Bathodyn Glas fod yn un
enghraifft.

Manylion cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus neu'r lluoedd arfog yr oeddent yn eu cael neu'n talu iddynt.

Caniatâd i rannu unrhyw fanylion am unrhyw un o'r bobl rydych yn cael y wybodaeth ganddyn nhw.

4

Defnyddio Dywedwch Wrthym Unwaith

Pan fydd aelod o'r teulu neu ffrind yn marw, mae angen cofrestru eu marwolaeth.

Rhaid i chi wneud hyn o fewn:

- 5 diwrnod yng Nghymru a Lloegr
- 8 diwrnod yn yr Alban.

Pan fyddwch chi'n cofrestru'r farwolaeth, byddwch chi'n siarad â chofrestrydd.

Byddant yn darparu tystysgrif marwolaeth i chi.

Bydd cofrestryddion yn dweud wrthyich sut i ddefnyddio'r gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith.

Byddant naill ai'n:

- Cwblhau y gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith gyda chi
- Rhoi cyfeirnod i chi fel y gallwch ddefnyddio'r gwasanaeth eich hun.

**Rhif Cyfeirnod
Unigryw:**

0123456789

Mae'r cyfeirnod hwn yn unigryw.

Mae hyn yn golygu mai hwn yw'r unig un tebyg iddo.

Bydd angen y cyfeirnod arnoch i ddefnyddio'r gwasanaeth Dywedwch Wrthym Unwaith.

Rhaid i chi ddefnyddio'r rhif hwn o fewn 28 diwrnod o'i gael.

Y peth gorau yw ei ddefnyddio cyn gynted ag y gallwch.

Gallwch ddefnyddio'r gwasanaeth ar-lein trwy www.gov.uk/cymraeg neu dros y ffôn.

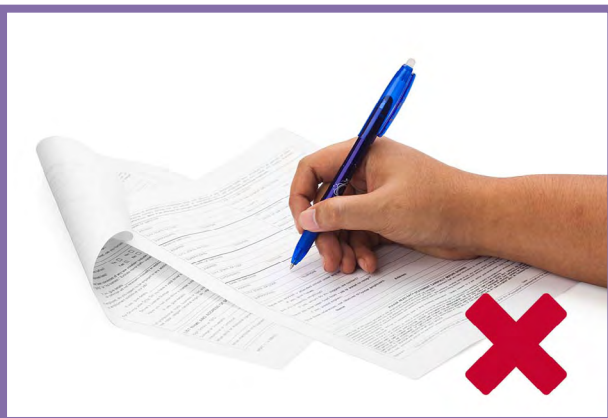
Os na allwch glywed na siarad dros y ffôn, gallwch ddefnyddio **Relay UK**.

Bydd y cofrestrydd yn rhoi'r rhif hwn i chi.

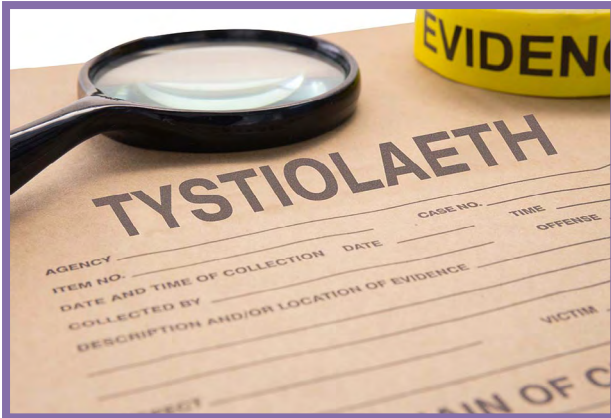

Os ydych yn fyddar ac yn defnyddio laith Arwyddion Prydain efallai y gallwch ddefnyddio'r gwasanaeth cyfnewid fideo.

Os na allwch gofrestru marwolaeth aelod o'r teulu neu ffrind

Efallai na fyddwch yn gallu cofrestru marwolaeth.

Gall hyn fod oherwydd bod **cwest** am farwolaeth aelod o'ch teulu neu ffrind.

?

Egluro beth yw cwest

Mae **cwest** yn digwydd pan fydd angen i grwner ddarganfod sut y bu farw person ac efallai nad oedd o achosion naturiol.

Os bydd hyn yn digwydd, gallwch gael tystysgrif marwolaeth dros dro gan y crwner a fydd yn eich galluogi i ddefnyddio cyfeirnod Dywedwch Wrthym Unwaith.

Am fwy o wybodaeth, ewch i

www.gov.uk/after-a-death/organisations-you-need-to-contact-and-tell-us-once

I gael mwy o wybodaeth am ddweud wrth sefydliadau eich hun, ewch i

www.gov.uk/after-a-death/tax-benefits-vehicles

I gael mwy o wybodaeth am beth i'w wneud pan fydd rhywun yn marw, ewch i

www.gov.uk/when-someone-dies